

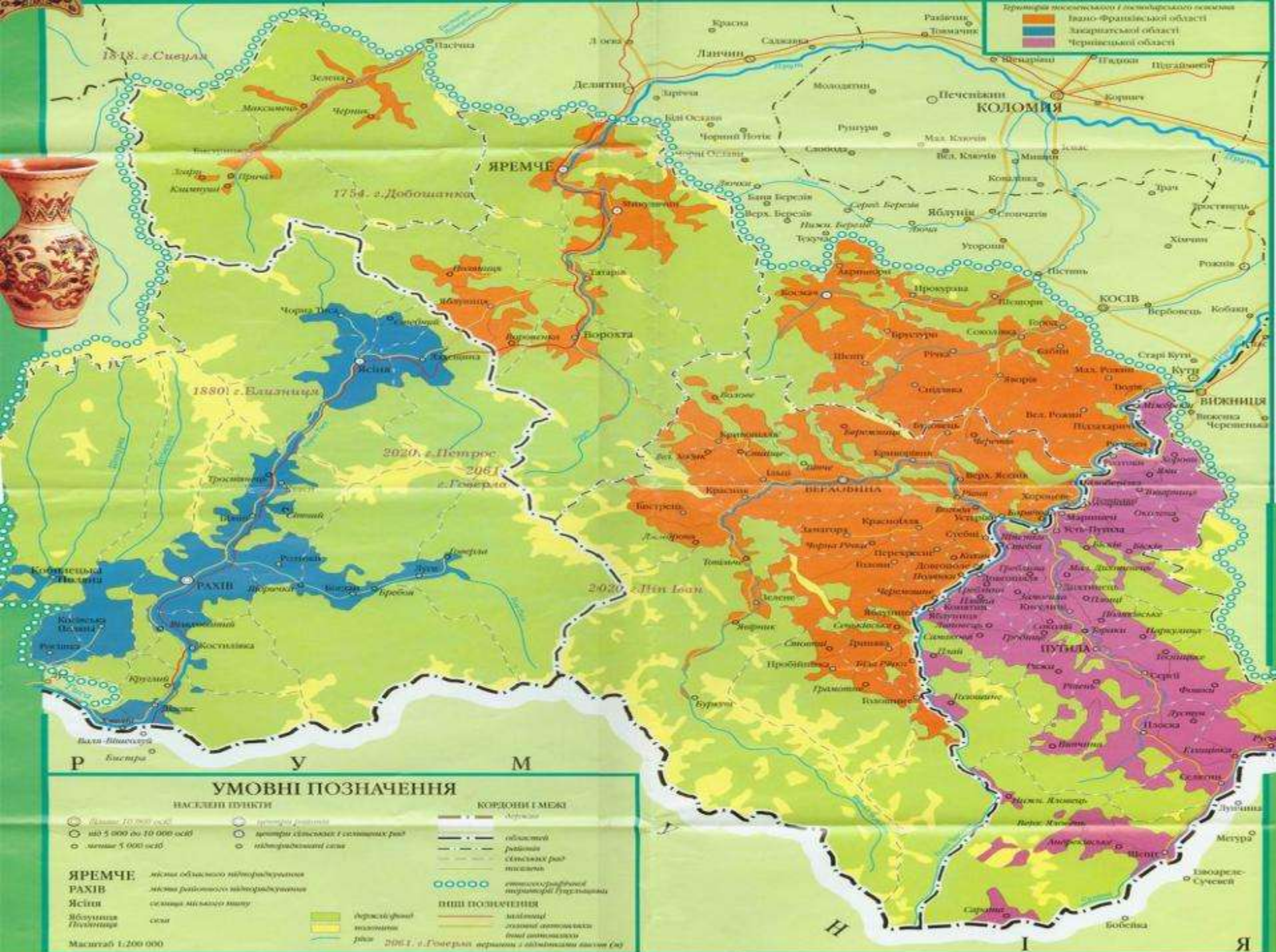

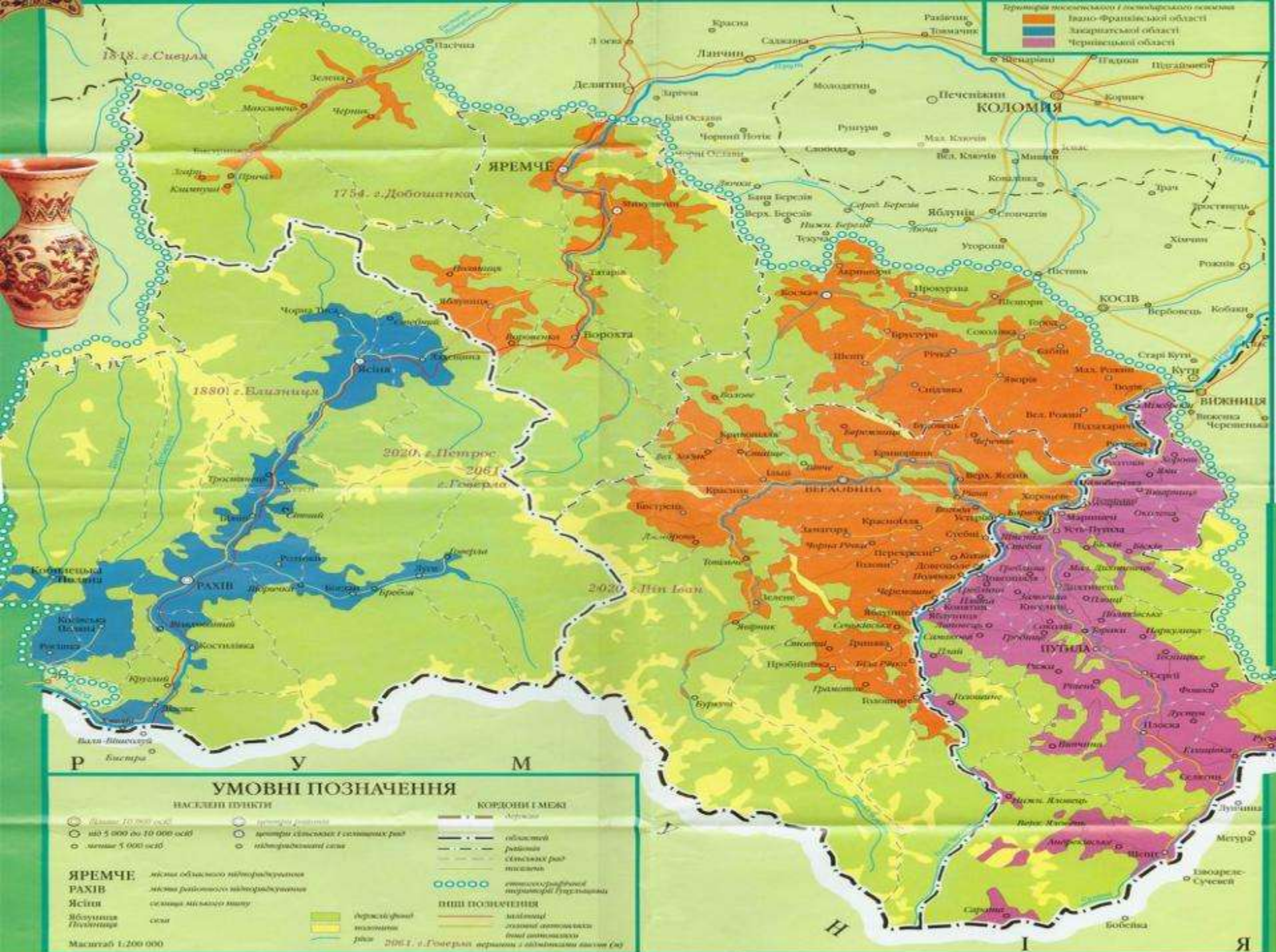

Гуцульщині “Пінями забутих предків”
М.Коцюбинський поставив
в українському письменстві пам’ятник
Антон Крушельницький

Тема: М.М.Коцюбинський “Тіні забутих предків”. Єдність буття, природи і людини.

Мета : ознайомити учнів із змістом повісті “Тіні забутих предків”, розкрити фольклорні джерела повісті, загальнолюдські проблеми в ній; розвивати навички зіставлення, аналізу й синтезу вивченого, виховувати повагу до звичаїв та вірувань.

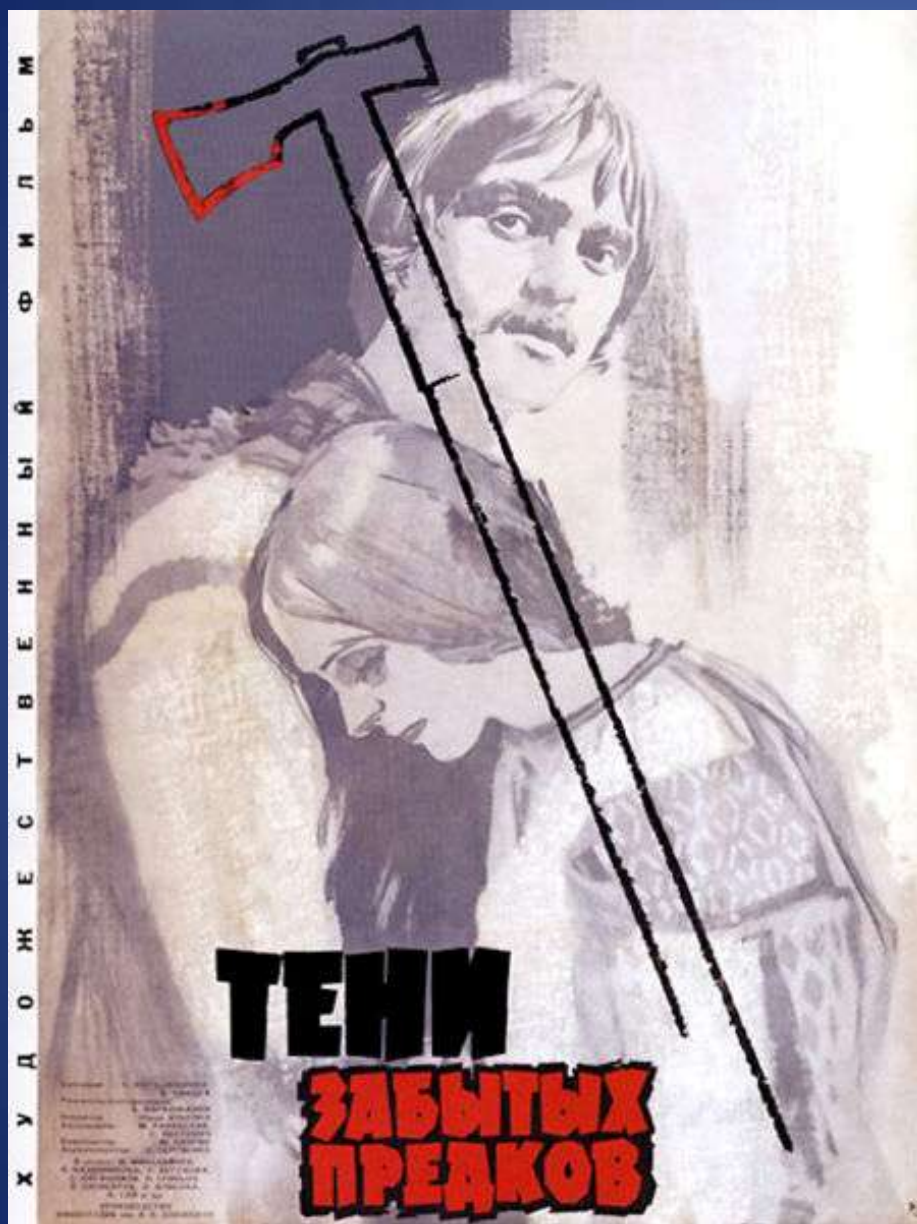
Епіграф до уроку:

Гуцули--оригінальніший народ, з багатою фантазією, зі своєрідною психікою. Глибокий язичник-гуцул все своє життя , до смерті, проводить у боротьбі зі злими духами, що населяють ліси, гори і води.

Тема повісті: Зображення життя гуцулів, їхніх звичаїв, побуту, фольклору; показ єдності людини і природи.

Ідея: Гімн природі, чистоті людських взаємин і почуттів, засудження бездуховного життя.

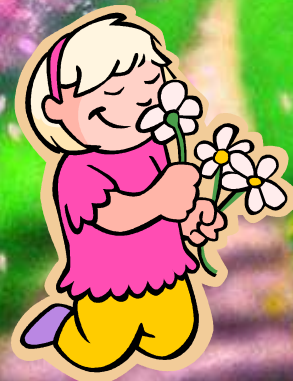

*Предки забыті,
але їхні болі і
радощі, шукання
тінями живуть
і зараз
повторюються
в нас*

Проблематика твору

*Гармонія між
людиною
і світом природи*

Добро і зло

Добро і зло

*Сила кохання і неможливість
існування без нього...*

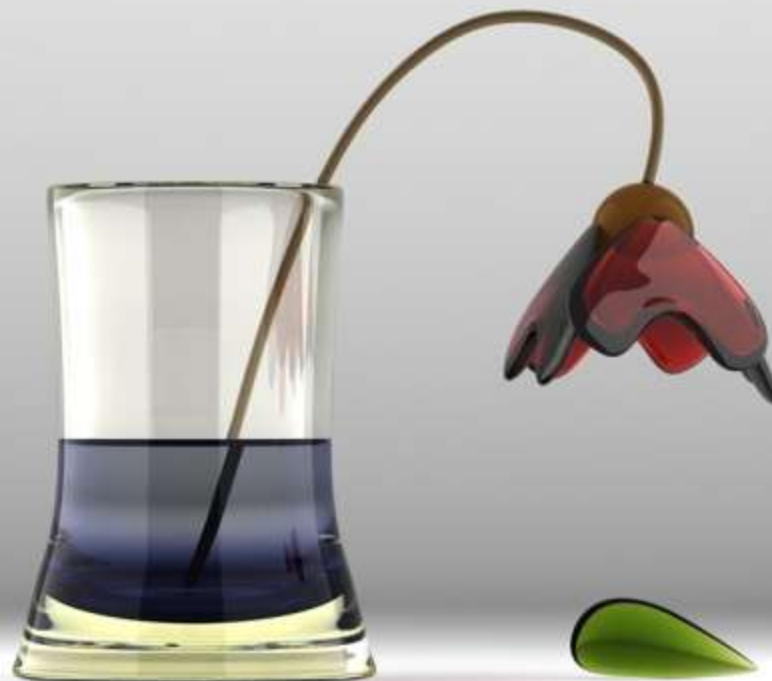

*Вплив
мистецтва
на людину*

Життя і

смерть

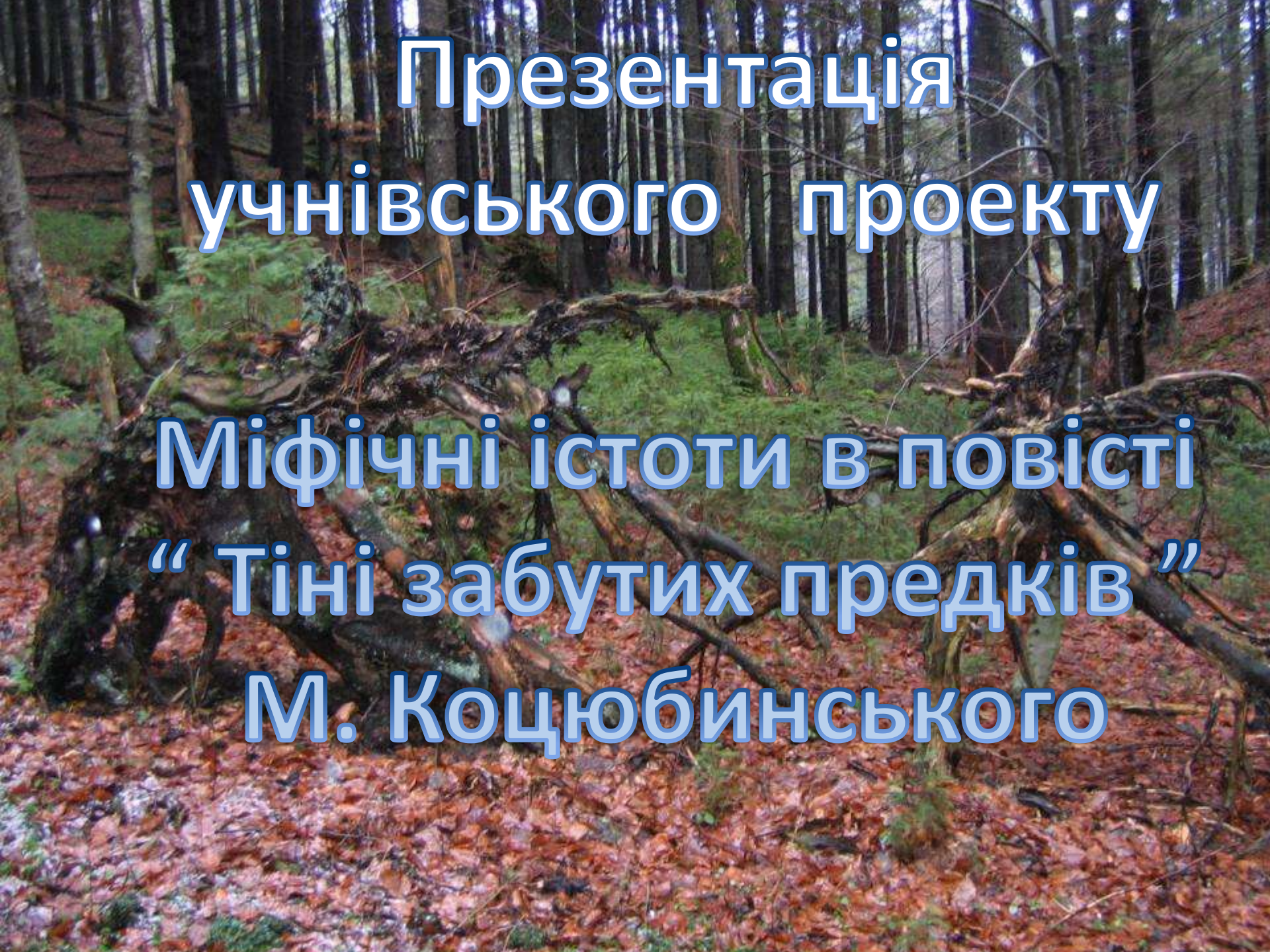

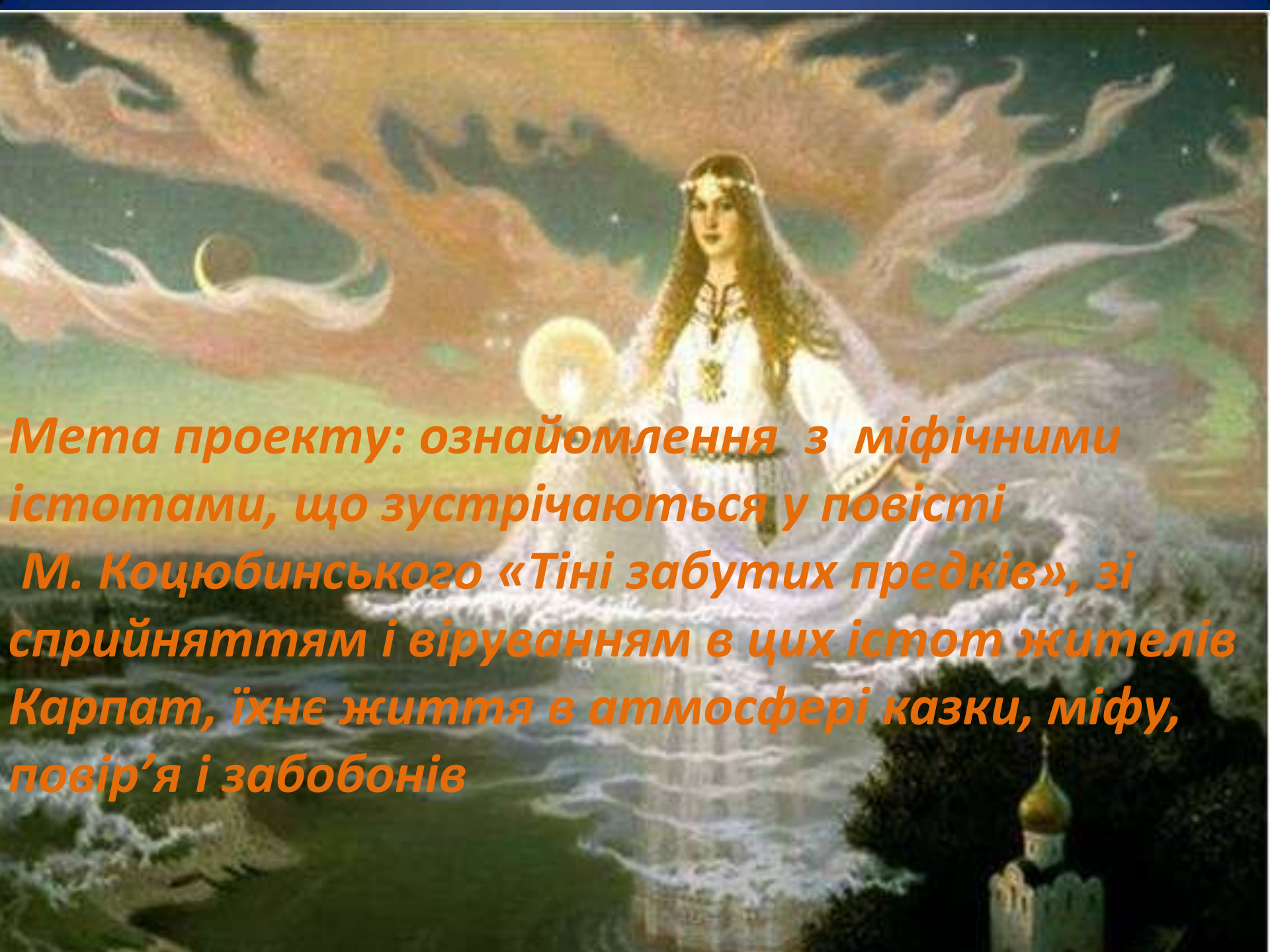

*Природа оживає
дивними образами*

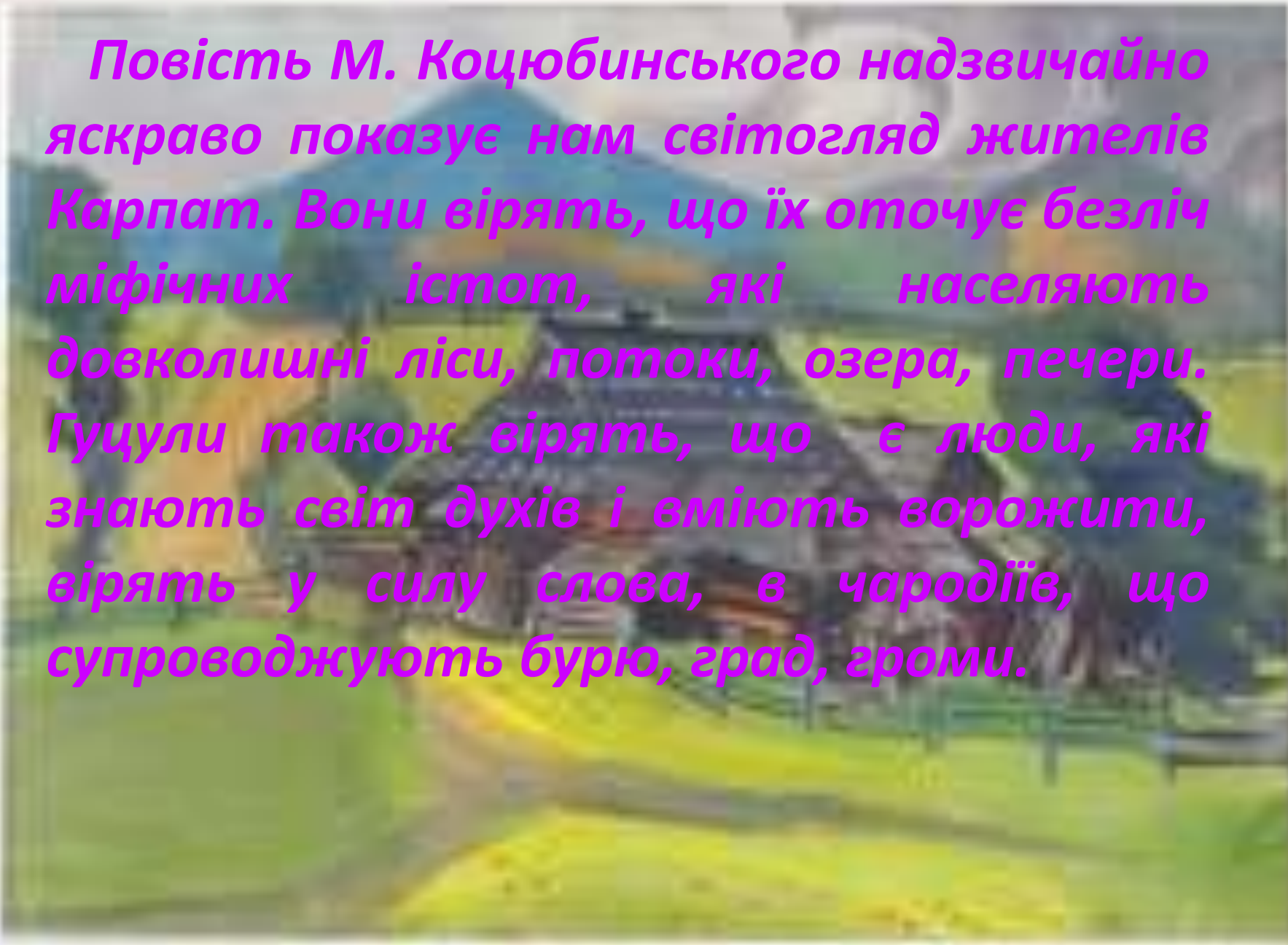
A photograph of a forest floor. In the foreground, there are several large, gnarled, and moss-covered fallen tree branches. The ground is covered with a thick layer of brown and orange autumn leaves. In the background, a dense forest of tall, thin trees with green foliage is visible. The lighting is soft, suggesting an overcast day.

Презентація учнівського проекту

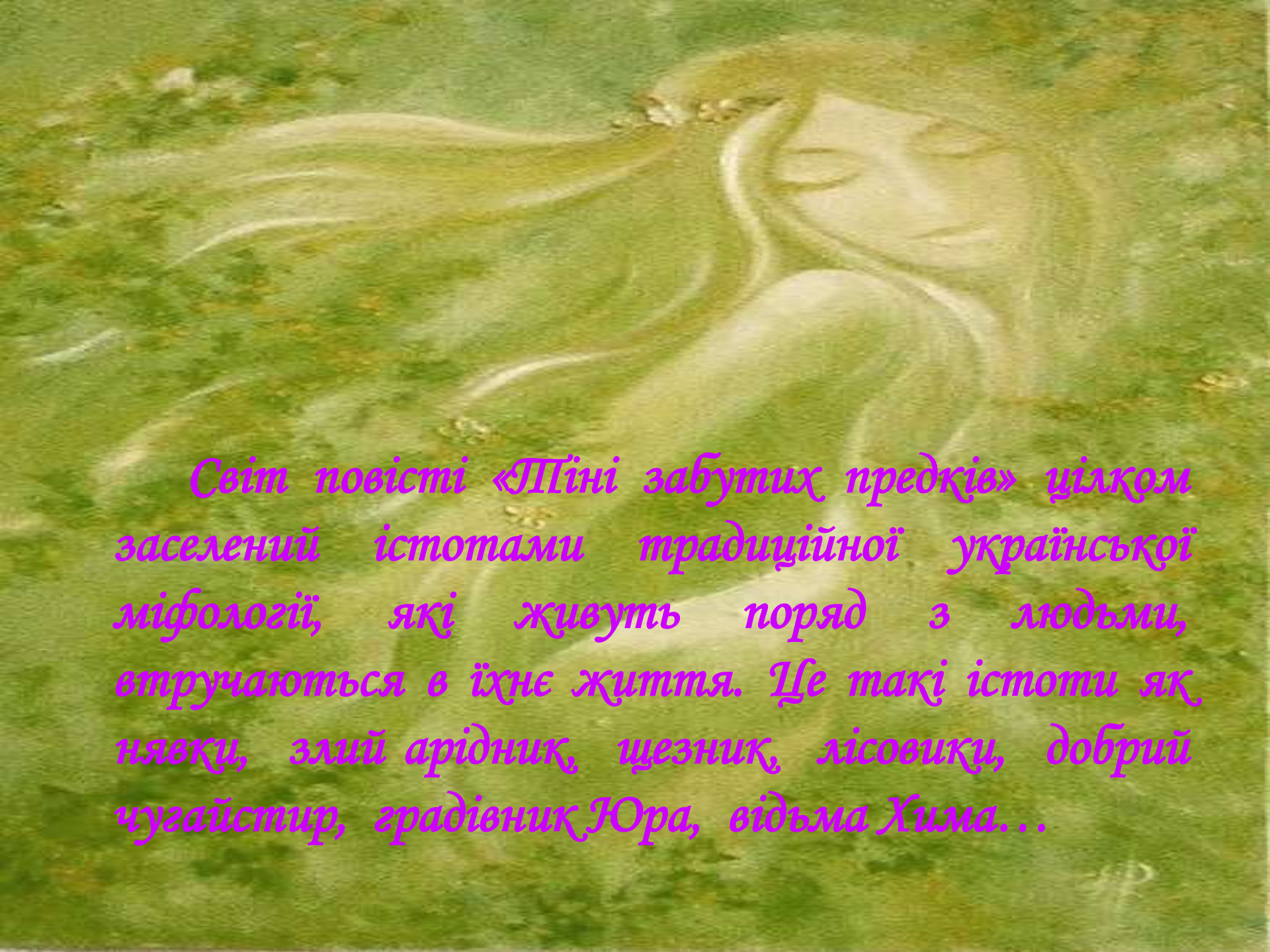
Міфічні істоти в повісті “Тіні забутих предків” М. Коцюбинського

The background image is a painting of a woman with long brown hair, wearing a white dress with a dark patterned bodice and a white veil. She has a golden halo around her head. She is standing in a misty, ethereal landscape with swirling clouds in shades of green, blue, and pink. In the bottom right corner, a small church spire with a golden dome is visible. The text is overlaid in a bold, orange font.

Мета проекту: ознайомлення з міфічними істотами, що зустрічаються у повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків», зі сприйняттям і віруванням в цих істот жителів Карпат, їхнє життя в атмосфері казки, міфу, повір'я і забобонів

Повість М. Коцюбинського надзвичайно
яскраво показує нам світогляд жителів
Карпат. Вони вірять, що їх оточує безліч
міфічних істот, які населяють
довколишні ліси, потоки, озера, печери.
Гуцули також вірять, що є люди, які
знають світ духів і вміють ворожити,
вірять у силу слова, в чародіїв, що
супроводжують бурю, град, громи.

Світ повісті «Піні забутих предків» цілком заселений істотами традиційної української міфології, які живуть поряд з людьми, втручаються в їхнє життя. Це такі істоти як нявки, злий арідник, щезник, лісовики, добрий чугайстир, градівник Юра, відьма Хима...

*Іван вірив у існування
міфічних істот, «знав, що на
світі панує нечиста сила, що
арідник [злий дух] править
усім, що в лісах повно
лісовиків, які пасуть там
свою маржинку [худоба]:
оленів, зайців і серн; що там
блукає веселий чугайстир,
який зараз просить стрічного
в танець та роздирає нявки;
що живе в лісі голос сокири.
Вище, по безводних далеких
верхівках гір, нявки розводять
свої безконечні танки, а по
скелях ховається щезник».*

Щезник у повісті...

“Одного разу Іван зайшов далеко у гори і раптом почув ту жадану тиху музику. Але хто ж грав у цьому безлюдному місці? Іван повернувся і скаменів: «На камені, верхи, сидів «той», щезник, скривив гостру борідку, нагнув ріжки і, заплющивши очі, дув у флюяру”.

Арідник

Згадується і про арідника. Як Іван був на полонині, Микола часто розказував йому різні історії, які парубки вважали цілком правдивими:

«Арідник був здатний до всього, що надумав — зробив. Поробив арідник вівці, зробив си скрипку і грав, а вівці пасуться. Раз арідник змерз та й, щоб загрітись, вигадав ватру.»

Нявка-Марічка

«Іван бачив перед собою Марічку, але йому дивно, бо він разом з тим знає, що то не Марічка, а нявка. Йшов поруч із нею й боявся пустити Марічку вперед, щоб не побачить криваву діру ззаду у неї, де видно серце, утробу і все, як се у нявки буває».

Веселий чугайстир

«Він був без одержі. М'яке волосся покривало все його тіло, оточало круглі і добрі очі, заклинилось на бороді і звисало на грудях. Се був веселий чугайстир, добрий лісовий дух, що боронить людей од нявок. Він був смертю для них: зловить і роздере».

Чугайстир смішно вихилявся перед Іваном. Він прижмурював очі, поцмокував ротом, трусив животом, а його ноги, оброслі, як у ведмедя, незграбно тупцяли на однім місці, злипались і розгинались, як грубі обіддя. Танець, видимо, його зогрівав.

МОЛЬФАР ЮРА

Одним із героїв повісті, який мав незвичайні міфічні здібності є мольфар Юра. «Він був як бог, знаючий і сильний, той градівник і мольфар. У своїх дужих руках тримав сили небесні й земні, смерть і життя, здоров'я маржинки й людини».

Став проти хмари, одна нога наперед, і склав руки на грудях. Закинув назад бліде обличчя і вперся похмурим оком у хмару. Тоді Юра підняв до хмари ціпок, що тримав у руці, і крикнув у синій клекіт: «Стій! Я тебе не пускаю!..» Юра закликав її йти «у безвісті, у провалля», але не на сіножаті, бо пропаде худоба. Нарешті хмара скорилася.

Відьма Хима

Сусідкою Івана була жінка, здатна до надприродних можливостей

«Чого вона тільки не виробляла, ота родима відьма! Перекидалась у полотно, що біліло смерком попід лісом, повзла вужем або котилась горбами прозорим клубком. Співала, нарешті, місяць, щоб було темно, як йде до чужої худоби. Не один присягався, що бачив, як вона терницю доїть: заб'є у неї чотири кілки, неначе дійки,— і надоїть повну дійницю».

Захист від злих духів

Один з найяскравіших епізодів у повісті, що дає можливість уявити, як люди захищались від злих духів, - Святий вечір у хаті Івана

На Святий вечір Іван обкурював ладаном хату й кошари, щоб одігнати звіра й відьом, а коли червона од метушні Палагна серед курива того ознаймляла нарешті, що готові усі дванадцять страв, він, перше ніж засісти за стіл, ніс тайну вечерю худобі.

Потім брав в одну руку зі стравою миску, а в другу сокиру і виходив надвір. Іван простягав руку у сьї скуту зимою безлюдність і кликав на тайну вечерю до себе всіх чорнокнижників, мольфарів, планетників всяких, вовків лісових та ведмедів, але вони не були ласкаві і ніхто не приходив, хоч Іван спрощував тричі. Тоді він закликав їх, щоб не з'явилися ніколи,— і легко зітхав.

Запалювання ватри на полонині -один із найдавніших обрядів.

Протягом сезону вогонь мав боронити від усього лихого худобу. Коли вівчарі поверталися додому, ватаг і спузар ще залишалися на полонині, бо мушили чекати, аж поки вогонь не згасне сам, “той вогонь полонинський, що сам народився, наче бог, сам має і заснути”

*М. Коцюбинський у
повісті показує
дотримання гуцулами
звичаїв, обрядів під час
різних свят,
ворожіння, що нібито
допомагало у
боротьбі зі злими
духами, які мали
зашкодити
господарству гуцула і
навіть його життю.*

Словник

- лудіння--одяг
- гачі—штани з білого сукна
- гугля—плащоподібна накидка з вовняної тканини
- кептар—овчинна безрукавка
- крашениці—штани
- з кольорового сукна
- сердак—прямо спинний короткий піджак із домашнього
- сукна темного кольору
- табівка—чоловіча шкіряна торбинка
- черес—широкий пояс

Трембіта занесена в Книгу
Гіннеса, як найдовший духовий
інструмент (до 8 м).

Звуки трембіти були засобом
зв'язку чабанів із селом, попереджали
про небезпеку, сповіщали про
народження дитини, припрошували
людей на весілля, плакали, коли
проводжали людину в останню путь.

Світ

- очима Івана: «Весь світ був як казка, повен чудес: таємничий, цікавий та страшний»
- серцем Марічки: «Кохання і життя короткочасне, як весна»
- розумом Палагни: «Раз живемо на землі»
- душею автора: «Як блиск на небі, як черешневий цвіт»

Рефлексія

МІНИ ЗАВУТИХ
ПРЕОКІВ

мені розповіли про ...

М. КОДЮБИНСЬКИЙ

1. За жанром Тіні забутих предків М.Коцюбинського:

Перший варіант

- а) повість;
- б) новела;
- в) роман.

Другий варіант

- а) новела;
- б) повість;
- в) роман.

2. У якому році М. М. Коцюбинський написав повість?

Перший варіант

а) 1908 р.;

б) 1911 р.;

в) 1903 р.

Другий варіант

а) 1903 р.;

б) 1911 р.;

в) 1908 р.

3. Темою повісті “ Тіні забутих предків ” є :

Перший варіант

- а) зображення єдності людини і світу природи;
- б) викриття псевдолібералізму та його реакційної суті;
- в) зображення звичаїв, побуту, фольклору, життя гуцулів, їх єдності зі світом природи.

Другий варіант

- а) викриття псевдолібералізму та його реакційної суті;
- б) зображення звичаїв, побуту, фольклору, життя гуцулів, їх єдності зі світом природи;
- в) зображення єдності людини і світу природи.

4. Як у М. Коцюбинського виник задум повісті?

Перший варіант

- а) після розповіді дружини про Гуцульщину;
- б) після відвідин с. Криворівні на Гуцульщині;
- в) після відвідин м. Львова.

Другий варіант

- а) після відвідин м. Львова;
- б) після розповіді дружини про Гуцульщину;
- в) після відвідин с. Криворівні на Гуцульщині.

5. Чому ворогували роди Гутенюків і Палійчуків?

Перший варіант

- а) через поділ землі;
- б) бо ворогували предки;
- в) через крадіжки.

Другий варіант

- а) через крадіжки;
- б) через поділ землі;
- в) бо ворогували предки.

6. Що означають слова Івана “Мушу йти в полонину...”

Перший варіант

- а) йти випасати вівці;
- б) йти збирати гриби й ягоди;
- в) йти рубати ліс.

Другий варіант

- а) йти рубати ліс;
- б) йти випасати вівці;
- в) йти збирати гриби й ягоди.

7. Спужар – це...

Перший варіант

- а) людина, що доглядає вівці;
- б) людина, що слідкує за ватрою;
- в) людина, що керує вівчарами.

Другий варіант

- а) людина, що слідкує за ватрою;
- б) людина, що доглядає вівці;
- в) людина, що керує вівчарами.

8. “ Тепер має бути тихо у сараї, двері замкнені...поки ватаг чаклує ”. Так письменник говорить про обряд:

Перший варіант

- а) виготовлення сиру;
- б) приготування куті;
- в) розпалення ватри.

Другий варіант

- а) приготування куті;
- б) розпалення ватри;
- в) виготовлення сиру.

9. Як пережив Іван загибель Марічки?

Перший варіант

- а) через рік одружився;
- б) залишився на все життя самотнім;
- в) зник на 6 років із села.

Другий варіант

- а) зник на 6 років із села;
- б) через рік одружився;
- в) залишився на все життя самотнім.

10. Юра – мольфар це...

Перший варіант

- а) вірний товариш Івана;
- б) батько Марічки;
- в) чаклун.

Другий варіант

- а) чаклун;
- б) батько Марічки;
- в) вірний товариш Івана.

11. Чугайстир – це...

Перший варіант

- а) добрий лісовий дух, що боронить людей від нявок;
- б) злий дух, чаклун;
- в) злий дух, що заманює людей в лісові хащі.

Другий варіант

- а) злий дух, що заманює людей в лісові хащі;
- б) добрий лісовий дух, що боронить людей від нявок;
- в) злий дух, чаклун.

12. Як загинув Іван?

Перший варіант

- а) його вбив Юра – мольфар;
- б) зірвався у прірву в горах;
- в) втопився в Черемоші.

Другий варіант

- а) втопився в Черемоші;
- б) зірвався у прірву в горах;
- в) його вбив Юра – мольфар.

Перевір себе

I

Перший варіант

1.а)

2.б)

3.в)

4.б)

5.б)

6.а)

7.б)

8.а)

9.в)

10.в)

11.а)

12.б)

Другий варіант

1.б)

2.б)

3.б)

4.в)

5.в)

6.б)

7.а)

8.в)

9.а)

10.а)

11.б)

12.б)

II

Домашнє завдання

Усний твір на тему “Поетична
самобутність Гуцульщини в повісті
М.Коцюбинського “Піні забутих предків””.

Виписати цитати до характеристики
образів твору.

